

Đường Do (1)

Tác Giả: Nguyán Văn Lác
Thứ Ba, 21 Tháng 10 Năm 2008 15:01

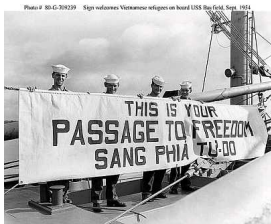
Khi ngái di cá mián Bác báng bá nhau bác lên tàu há má đá đi vào miá Nam thì đáu nhìn tháy đác tám biáu ngá viát sau đây dáng ngang trác lái lên "tá há má": Passage to Freedom.

Đá

Đáng đán Tá Do

Nhiáu ngái nay đá hán ván cháa quên đác tám biáu ngá đá.

Phái cháng đá là mác đách tái tháng cáa viác bá nhà, bá cáa, bá ruáng ván đá đi vào miá Nam
. Chán láa không phái đá cho mái ngái. Nháng đá lái là biáu táng ý nghĩa nhát cho cuác di cá 1 triệu ngái mián Bác vào mián Nam
, năm 1954-1955. Đá là ra đi đá tìm tá do.

Passage to Freedom: 4 Nam thá chián hám USS Bayfield (APA-33) đá a Ngái Viát
Nguán: ánh cáa Hái quán Hoa Ká

tìm tá

Đá cũng là cuác Nam Tián lán nhát vì lý do chính trá trong lách sá Viát Nam.

Cuác di cá đá cũng má ra đáng ranh giái phân chia Quác Cáng á vĩ tuyán 17. Bên này là Quác Gia, bên kia là Cáng Sán. Quác gia đáng nghĩa vái tá do. Cáng sán đáng nghĩa vái đác tài.

Ngái viát bài này, xin đác nhác lái mát vài hái ác vá quang cánh cuái cùng cáa cuác di cá xáy ra tái Hà nái cáa quán đái Pháp và tâm tình cáa ngái dân Hà nái cũng nhá hình ánh Hà nái

Đoạn ng Đoạn T Do (1)

Tác Giả: Nguy&n Văn L&c

Thứ Ba, 21 Tháng 10 Năm 2008 15:01

---

sau khi b& đ&i Vi&t Minh c&ng s&n ti&p thu mi&n B&c.

Ký &c h&n 50 năm nay đã có ph&n m&t mù, ph&n nh&, ph&n quên. Xin đ&&c ghi l&i đ&&c ph&n nào hay ph&n &y.

M&t đ&i u r&t rõ nét là quý v& đ&c nh&ng dòng h&i &c này xin liên t&&ng t&i nh&ng dòng h&i &c sau ngày 30 tháng t& c&a chính tác gi&. M&t cu&c đ&i mà hai l&n ph&i b& quê h&&ng x& s& mà đi.

Bi&t bao nhiêu là m&t mát.

Hà n&i 54-55 và Sài gòn 75 có có gì gi&ng và khác? Gi&ng & m&t s& hoàn c&nh, m&t s& tâm tình. Nh&ng l&i khác hoàn toàn, vì 75 là m&t bi k&ch chính tr& v&i đ& v& hoàn toàn v& m&i ph&&ng di&n không còn m&t hy v&ng gì n&a.

Hà n&i ngày 9 tháng 5 năm 1954: Bu&i duy&t binh cu&i cùng c&a ng&&i Pháp & Vi&tNam

Đây là ngày đáng ghi nh& cho quân đ&i Pháp & Hà n&i. M&t hào quang cu&i cùng ghi nh& l&i chi&n th&ng ng&&i Đ&c tr&&c khi ph&i cu&n gói r&i b& Vi&tNam sau m&t th& k& ch& đ& thu&c đ&a.

Ngày hôm &y, ng&&i Pháp v&n không quên t& ch&c m&t bu&i di&n binh t&i Hà N&i đ& k& ni&m ngày quân đ&i Pháp và đ&ng minh đã th&ng Đ&c trong th& chi&n th& hai. Đ&i di&n t&&ng đ&i chi&n sĩ, ng&&i ta v&n d&ng m&t khán đài b&ng g& nh& đ& đ&nh do các “cu ly” Vi&tNam đ&ng lên mà chung quanh ch&ng r&t nhi&u lá c& ba s&c xanh tr&ng đ&. Tuy nhiên, không khí bu&i l& năm nay không còn cái v& t&ng b&ng c&a ngày l& ăn m&ng chi&n th&ng n&a. Có cái v& g&&ng g&o, m&c đ&u m&i ng&&i v&n mu&n t& ra m&i chuy&n v&n nh& bình th&&ng.

Ng&&i vi&t đ&c bi&t ghi l&i bu&i l& này và giúp hi&u đ&&c t&i sao ng&&i Pháp đã làm nh& v&y.

Ph&i nhìn nh&n r&ng ng&&i Pháp qu& th&c có truy&n th&ng “quân t&”. Nh& đó h& m&i có đ& can đ&m ti&p t&c t& ch&c m&t bu&i l& nh& th& trong tình c&nh thua cu&c. Chúng ta cũng s& nh&n th&y ng&&i Pháp đã t& ch&c bu&i duy&t binh cu&i cùng v&i đ&y đ& l& nghi quân cách, uy nghi, oai v& c&a h&.

H& mu&n ch&ng t& h& là nh&ng chi&n binh chuyên nghi&p, có tác phong c&a m&t quân đ&i có truy&n th&ng lâu đ&i.

H& đã thua trong danh đ&, thua “đàng hoàng”, thua mà không m&t m&t.

Th&t ra, không ai trong s& nh&ng quan ch&c Pháp và Vi&t đang đ&&c đ&n lên khán đài ng&c nhiên v& vi&c m&t Đ&i n Biên Ph&. Ng&&i ta ch& cái tin nó đ&n nh& th& m&t đ&i u không th& khác đ&&c. M&i ngày l&i thêm nh&ng tin x&u đ&&c g&i v& t& cái lòng ch&o đó. Ng&&i ta th& m&chí đã ch& nó đ&n.

M&c đ&u v&y, ng&&i ta ch& th&y có m&t vài gh& tr&ng dành cho quan ch&c thu&c đ&a và b&n x& trong bu&i l&. H& v&n đ& m&t.

Đội trưởng Do (1)

Tác Giả: Nguyễn Văn Lạc

Thứ Ba, 21 Tháng 10 Năm 2008 15:01

Buổi lễ vinh danh nhân hành quân thực địa đã không có gì xảy ra.

Văn bình thường. Đó là cung cách ông xã hay nhợt nhạt của người Pháp sau Điện Biên Phủ. Lời ông xã của người quân tử, có truyền thống văn hóa lâu đời.

Tên ông Cogny, biệt hiệu ông người Sĩ quan Pháp

Tên ông Cogny là tên thật của ông xã, nghiêm trang và lạnh lùng. Vào những giờ phút cuối cùng này đây, ông vẫn tỏ ra uy quyền, chững chạc ba toong, trầm trọng như những chiếc ghế trong cung cách mặt trận, đứng bên tên ông đài chiêng trống ít ỏi và mặt vòng hoa nhũ. Xong đâu đấy, ông gõ nhẹ chuông và dây huân chương cho mặt sĩ quan và hạ sĩ quan. Những dây này đã đứt trên chiếc khay nhưng mặt tím đỏ, do các sĩ quan tùy viên của ông bắt tay. Ông quàng dây huân chương chéo qua ngực những người sĩ quan và ôm chúc mừng họ.

Tên ông René Cogny cầm giấy (t), Đệ nhất Christian de Castries (không đi nón), Tên ông Henri Navarre (g)
Nguôn: Georges Boudarel

Nam. De Lattre có mặt ở Việt Nam, vào tháng 12, năm 1950. Ông có tham vọng và mong muốn đảo ngược mặt trận sĩ quan trước Việt Nam như ông đã nói với Bộ trưởng:

“Pour vous prouver ma bonne foi, Sire, Je vais vous bâtir une armée Vietnamienne digne de vous, digne du Viet Nam, une armée moderne il n’y en a aucune dans tout l’Extrême-Orient et vous en serez le chef suprême. L’armée Viet Namienne doit représenter la volonté du peuple de vaincre le communisme.”

(Trích trong Le Dragon d’Annam, Bộ trưởng, trang, 272. Lời tóm tắt:

Thưa Hoàng Thượng, để chúng tôi thực hiện chí nguyện của Ngài, tôi sẽ xây dựng mặt trận quân đội Việt Nam

Độc ng Đ n T Do (1)

Tác Giả: Nguy n Văn L c

Thứ Ba, 21 Tháng 10 Năm 2008 15:01

---

x ng đáng m t quân đ i Vi t Nam h n đ i mà trên toàn th Vi n Đông không đầu có. Và Ngài s là v t nh i cao. Quân đ i Vi t Nam

s th h n ý chí c a ng i dân đ th ng c ng s n.

)

Con trai ông, trung úy Bernard de Lattre đã hy sinh vào ngày 30/04/1951 t i m t tr n Ninh Bình. Đã có con trai c a ngót nghét g n 200 trăm t ng lãnh Vi t Nam C ng Hòa nào đã ph i hy sinh ngoài chi n tr ng ch a? Tôi ch bi t có m t tr ng h p là con riêng c a v t ng NQT đã hy sinh ngoài m t tr n mà thôi.

Đ n Biên Ph 54 và Sài gòn 75

Tinh th n binh đ i Pháp cũng khác h n cái c nh tháo ch y h t ho ng, b r i đ ng minh Vi t Nam C ng Hòa c a m t c ng qu c v n thi u truy n th ng văn hóa. Vì th , nhi u nhân v t trong chính quy n mi n Nam sau này c m th y nh b l a, b ph n b i vì cái cung cách c a ng i M .

H có th a c h i và s c m nh và đ i u ki n đ b t b đ i C ng S n ph i “án binh b t đ ng” đ ng i c a h ra đi đàng hoàng trong tr t t .

Kissinger cu i cùng ch là một tên tay ch i c b c b p không h n không kém. Y bi n cu c tháo ch y thành m t s thua cu c b i, m t m t.

Sau 1975, các n c b n và đ ng minh c a M c m th y không an tâm trong m i giao thi p ng ai giao và h p tác quân s v i M .

T h i h n c là nó đã bi n quân đ i qu c gia mi n Nam sau 20 năm chi n đ u d ũng c m vào nh ng gi phút cu i cùng tr thành nh ng tên lính đánh thuê và m t đám t ng lãnh hèn nhát, đua nhau b tr n nh loài chu t. Mà đáng lý s ph n quân đ i y ph i đ c h ng nh ng gi phút cu i cùng x ng đáng h n sau 20 năm chi n đ u.

Cho nên, sau này, ng i ta không th nào hi u đ c cu c tháo ch y nh c nhã, vô lý đ n nh th , vì không đáng thua mà thua. Và ch ng may n u có thua thì đã h n cũng c n có m t cách khác đ thua.

Nhìn l i ngày 30 tháng t , lúc 10 gi sáng, t ng Đ ng Văn Minh ra l nh quân đ i Vi t Nam C ng Hòa ng ng b n đ s n sàng trao quy n l i cho quân đ i B c Vi t. Ch n a gi sau, ông đã s a l i b n tuyên b lúc 10 gi và ra l nh cho quân đ i Vi t Nam C ng Hòa ph i đ u hàng

Đoạn ng Đoạn T Do (1)

Tác Giả: Nguyän Văn Läc

Thứ Ba, 21 Tháng 10 Năm 2008 15:01

Đây là đoạn cuối ông làm công việc khó khăn này.

Xong, ông phät tay mät cái ra hiäu, buäi diän binh bät đäu. Có mät đäi tá län läy chiäc mùi xoa trong túi áo lau näc mät. Näi buän thäm nhä đäc thäy trên khuôn mät nhäng ngäi tham đä buäi lä.

Ngäi ta nhän thäy đäi quân nhäc bät đäu cä nhäng bài hát thäng lä, trong đó có bài Hän tä sĩ đä täng nhä đän các đäng đäi đã hy sinh trong thä chiän thä hai. Thäng khi nghe nhäng bài hát nhä thä, ngäi ta cúi đäu, các mänh phä kín đáo läy chiäc khăn nhä lau nhä khäe mät. Song hôm đó, säim läng cùng nghi thäc nghiêm chänh đäng nhä chäa đäng mät ý nghĩa nào đó khác thäng.

Nhäng chiän binh nhäy dù trong khi duyät binh, phän đäng kéo lê đôi chân vì nhäng vät thäng cũ, cänh päc theo đoàn trong tiäng nhäc quân hành, nghäch mät vä phía khán đài đang räm rä tiäng vä tay. Nhiäu ngäi trong sähä là nhäng kämay män cuäi cùng vì đã không bägäi lên Đän Biên Phächä vì lý do giän đä là häbä thäng hoäc thuäc thành phän träbä. Häđänhäng bóng ma, mät đänh läi, länh läng tiän bäc.

Hä là đäi diän cuäi cùng cho mät đoàn quân chiän bäi.

Cách đó không xa, đäng đäi cäa hä còn näm la liät trên cäng đäc hành lang täi nhà thäng Lanessan.

Sau này cũng chính näi đây, mäi ngày nhän đäu đäu đäm tù binh đäc bä đäi Viät Minh thä ra tä Viät Trì. Đäm tù binh Pháp đäc thä ra chäng khác gì nhäng thä ma, da bäc xäng vì thiäu ăn, bänh tät. Hägäm tät cä 11.721 ngäi väa bä thäng, hoäc bä bät làm tù binh.

Trong sähän 10 ngàn ngäi bä bät làm tù binh lúc thät trän Đän Biên Phä. Chä có 3290 trä vä. Còn läi 7801 ngäi kia säphän ra sao, không ai hay biät? Có thä hächät vì thiäu ăn và bänh tät trong các träi giam cäa cäng sän.

Nào ai biät đäc? Ai còn nghĩ đän säphän cäa hä? Käthua trän mät cách nào đó cũng là käđächät, bächän väi và bäquän läng.

Tang chä cho nhäng ngày cuäi cùng cäa Đän Biên Phä

Buäi lä mäng chiän thäng, nhäng hôm nay nó mang mät ý nghĩa tang chä. Täng nhänhäng ngäi đã bä mình và thäng tiäc cho nhäng käthua trän.

Không mät ai trong säquan chäc có mät ngày hôm äy có thä quên đäc chä cách đây hai hôm, vào ngày mäng 7 tháng 5 năm 1954, cách Hà Näi chäng 300 cây sä đäng chim bay. Tin thät trän bay vänhä mät tin đä. Hä làm sao quên đäc träc đó, ngày 3 tháng 4 väa qua. Tin täc chiän sätäp gäi vä cho biät, sau 90 giä liên täc chiän đäu, Eliane 2 vän đäng väng. Buäi chiäu đän lät Huguette 6 bätän công. Täng sáng mäng 4 tháng Tä, Viät Minh rút lui. Trän đänh ä Eliane täm ngäng. Lúc đó Eliane đã cäm cä đäc 107 giä. Buäi chiäu, đän lät Huguette 6 läi bätän công. Có 5 tiäu đoàn Viät Minh tän đänh Huguette. Tiäu đoàn Clédic 2-1 đäc gäi

Đoạn ng Đoạn T Do (1)

Tác Giả: Nguyán Văn Lác

Thứ Ba, 21 Tháng 10 Năm 2008 15:01

Đoạn tiếp viên. Họ bắt chôn lòi nhúng đã cõng vọt qua đờc phi đờo, đờy lui cánh quân Việt Minh đang ở phía đó. Sáng máng 5, Clédic chißm lßi đßc Huguette 6. Sau đó, hai đßi đßi đã tìm cách chißm lßi Eliane 1. Charles và Minaud đßn tiếp tay. Vào lúc 23 giß Bigeard qußng thêm vào hai đßi đßi. Họ bắt phßn công mßnh bßi binh đßi Việt Minh. Bigeard qußng tiếp thêm hai đßi đßi nßa cßa Tißu đßan 5 dù Việt Nam, BP Việt Nam (bataillon de parachutistes Viet Nam) do Guillemint và trung úy Phßm Văn Phú chỉ huy. Sau này, ngßi ta ghi nhßn gßng can đßm cßa binh sĩ nhßy dù đßn tiếp viên cßa Guillemint và trung úy Phú. Trung úy Phú sau lên cßp tßng trong Quân Lßc Việt Nam Cộng Hòa. Nhßng đßn 30 tháng 4, 1975 mßt lßn nßa ông nßm mùi thßt bßi, đßu hàng cßng sßn. Sau đó ông đã tußn tiếp.

Lòng chßo Điện Biên Phßnhßc nhßtßi An Lßc trßc 1975 cßa quân đßi Việt Nam Cộng Hòa. Trßn chißn ác lißt vßi mßa pháo. Vßn cß thß. Vßn can trßng. Cũng bßtßn công ngày đßm, cũng bßtrßn ngßp. Nhßng nhßng chißn sĩ trong binh đßi Pháp cũng nhß binh sĩ Việt Nam Cộng Hòa vßn kiên trì gißtßi cùng.

Vß phía bßc Điện Biên Phß, trung úy Allaire vào giß phút chßt nhßn đßc lßnh cßa trung tá Bigeard phßi buông súng.

Allaire và lá cß trßng

Allaire bàng hoàng không biết phải làm gì? Anh chßa bao giß nghĩ đßn chuyßn phßi đßu hàng. Tßi sao có thßnhß đßc? Làm sao anh có thß nói vßi đßng đßi đßu đó? Anh gßi cho Bigeard thông báo đã nhßn đßc lßnh nhßng yêu cßu trung tá gßi cho mßt lßnh vißt tay. Bigeard bßc mình song cũng chißu lòng cßp đßi. Ông trßlßi. Đßc rßi, nhßng anh cho ngßi cßa anh đßn bắt chỉ huy. 15 phút sau, ngßi lính nhßy dù do Allaire phái đi, qußn áo nhßch nhßc, lßm bßn đßt quay trßlßi vßi mßnh gißy ngußch ngoßc mßy dòng chß vißt vßi cßa Bigeard. *Allaire, ngßng chißn đßu vào lúc 17 giß ba mßi. Hãy ngßng bßn. Không treo cß trßng. Hßn gßp lßi.* bên

Đßi ghi thêm mßy chß không phải là lßnh mà là sßtß bày thßng xót:

Tßi nghĩ pßn vß 6. Tßi nghĩ pßn nhßng thßng con nhßy dù

. Allaire nhßtßnhß gißy vào túi mßt mßi, chán nßn vßng tßc:

Mß kßp!

Tßi cß đßm Eliane 3, Allaire vén tay áo nhìn đßng hß. Lúc ßy là 17 giß. Cß đßm sß bß chißm lúc 17 h 30.

Trong chißn trßn Điện Biên Phß, ít ai đß ý đßn chißt tiếp mà tôi vßa trích đßn ở trên. Trung tá Bigeard biết rßng không đß sßc cßm cß vßi binh đßi Việt Minh nßa. Nhßng ông còn đßn Trung Úy Allaire là nhß không đßc trßng cß trßng đß đßu hàng. Trung úy Allaire đã làm theo lßnh cßp chß chỉ huy cßa mình. Sau đó, Allaire bắt bßt làm tù binh. Mßc đßu bß khám xét rßt kß cßng, trung úy Allaire vßn cßt đßu đßc mßnh gißy vßi vài dòng ghi chú cßa Bigeard. Sau này, cßng sßn làm phim vß ĐBP cũng không dám trßng cß trßng lên.

Nay thì ngßi ta có đßp đßc đßc mßy dòng chß ghi có tính cách lßch sß đó cßa trung tá Bigeard do Allaire còn giß lßi đßc. Ít lßm, ngßi Pháp cũng không chßu kéo cß trßng lên đßu hàng. Sß thßc là nhß vßy.

Độc ng Đ n T Do (1)

Tác Giả: Nguy n Văn L c

Thứ Ba, 21 Tháng 10 Năm 2008 15:01

Nh ng chi ti t nh xem ra không quan tr ng này i cho th y vi c đào luy n sĩ quan Pháp có truy n th ng tôn tr ng danh d , lý t ng, s hy sinh cũng nh k lu t quân đ i c a h nh i nh n đ nh c a t ng Giáp sau này.

Tinh th n đó cũng có th tìm th y n i t ng De Lattre khi sang ch huy quân đ i Vi t

D ng Văn Minh đ u hàng: *“Tôi, Đ i t ng D ng Văn Minh, T ng th ng chính quy n Sài Gòn, kêu g i Quân i c Vi t Nam C ng hòa h vũ khí đ u hàng không đ u k n quân Gi i phóng Mi n Nam Vi t Nam. Tôi tuyên b chính quy n Sài Gòn t trung ng đ n đ a ph ng ph i g i tán hoàn toàn. T trung ng đ n đ a ph ng trao i cho Chính ph Cách m ng Lâm th i Mi n Nam Vi t Nam”* - L i đ u hàng do Chính y c ng s n Bùi Văn

Tùng so n. (tr a

30/04/1975, Đài phát thanh Saigo

n)

Ngu n: PV K Nhân, hăng thông t n AP

Có th m i truy n s v n di n ra bình th ng, dù là trao quy n hay đ u hàng thì cũng s không thay đ i đ c gì.

Nh ng đã h n ch có đ u khác bi t là danh d c a ng i làm t ng đ c gi nguyên v n. M ng s ng c a ng i làm t ng, dù t ch i đ u hàng cũng không vì th mà b lâm nguy. Ng c i sau này còn đ c h u th kính n .

K t lu n v tr n chi n Đ i n Biên Ph

Nói chung, ít ai ra m t ng h k ho ch c a

Navarre. Cũng không có sĩ quan Pháp nào i u tâm và nh n m nh đ n s ti p vi n vũ khí, quân nhu, quân đ ng, quân đ i, hu n luy n c a Mao Tr ch Đông trong tr n chi n Đ i n Biên Ph . Ph i nói th ng, không có s ti p vi n t t y t 1950, không ai có th tiên đoán đ c đ u gì s x y ra?

Trong khi đó sau khi Đ i n Biên Ph b m t, Mendes France là ng i lên thay th ông Laniel trong vai trò Th T ng Pháp. Ông quy t đ nh trong vòng m t tháng, h i đàm Genève ph i đ c k t thúc. Vì th , ông tránh né đ c p đ n hi n tr ng tù binh Pháp còn n m trong tay Vi t Minh Ông m c xác s ph n h , cũng không nh c đ n h v i phía bên kia s gây tr ng i cho ti n trình đàm phán.

Đông ng Đông T Do (1)

Tác Giả: Nguyễn Văn Lạc

Thứ Ba, 21 Tháng 10 Năm 2008 15:01

Thi u t ng Vi t Minh Nguyễn Chuông
Ngu n: antd.vn

Nh ng ng c i, m t s tù binh Vi t Minh đ c Pháp th v thì m nh kh e, to béo, m c đ c a S H hành chính tài chính c a ng i Pháp phát. Trên xe tr v , đám tù binh Vi t Minh c i qu n áo v t tr i, ch m c m t cái qu n đùi, ném tr i đ ăn nh bánh mì. M t trong nh ng tù binh Vi t Minh đó có t ng Nguyễn Chuông, nguyên ti u đoàn tr ng thu c đ i đoàn 312, Trong cu c ph ng v n c a đài BBC cho bi t ông là c p ch huy Vi t Minh cao c p nh t b Pháp b t. Ông đ c m t linh m c Tuyên úy Pháp giúp đ và y l o và đ c ng i Pháp đ i x t t .

Nh ng ông nói, khi ông tr v thì g p v t v t phía đ ng đ i c a ông..Ông b ng ng ch c, ng ng sinh ho t đ ng..Mãi sau này, ông m i đ c ph c h at ch c v . Sau này ông là s tr ng quân đ i mi n B c đánh S đoàn 5 Quân l c Vi t Nam c ng hòa.

Hà n i chuy n mình

Trong lúc đó Hà N i, có nhi u d u hi u l . Pháp ch a thua tr n Đi n Biên Ph mà ng i ta đã th y đâu đó nh ng t báo in lên ra ngày 2-5-1954 v i m ng sét c ch y dài kh u hi u C ng quy t ch ng văn hóa dâm ô tr y l c. M t cái kh u hi u nh th có v nh l c đi u và bu n c i trong tình th hi n nay. Ai còn có tâm trí đâu đ nghĩ đ n nh ng chiêu bài c i ti n xã h i nh v y. Ng i ta t h i nh th có s m quá ch ng? Ng i Pháp v n còn đó. M t Đi n Biên Ph nh ng ch a m t Hà N i. Vì th mà vào ngày 02/07/1954

, t báo b ng i Pháp b t đình b n.

Nguyễn B c Hà N i và Ph m Xuân n mi n Nam

Đoạn ng Do (1)

Tác Giả: Nguy&n Văn L&c

Thứ Ba, 21 Tháng 10 Năm 2008 15:01

Th&t ra, y h&t nh& Sài g&n tr& c 1975, Vi&t Minh đ& cài đ& c ng& i trong b& máy hành chánh, quân đ& i c&a chính quy&n Qu&c Gia do B&o Đ&i c&m đ&u. Th&i i&y, ch&a có m&t Ph&m Xuân &n thì cũng đ& có m&t Nguy&n B&c. Nguy&n B&c, b& ngoài là m&t giáo s& Trung h&c l&ch thi&p, xã giao, g&p ai cũng có s&n m&t n& c&i. Trong khi đ&, v& Nguy&n B&c là giáo viên ngoài khu. Cu&c s&ng c&a Nguy&n B&c coi b& đ& d&ai, nh&n t&n. Nguy&n B&c l&i s&ng đ& i m&t cái dù che an toàn. Ông & đ& i sous-sol căn bi&t th& c&a m&t ng& i Pháp giàu có là Charles Henri de Montpezat, m&t viên ch&c k& c&u n&i ti&ng c&a dân Pháp có máu m&t t&i Hà N&i. Ra vào nh& th& m&t ng& i giúp vi&c tin c&n. Đ&y là t&m th& căn c& c& có giá tr& nh&t cho ng& i làm gián đ&p. (Tài liệu trích trong Histoire de Hà noi c&a Philippe Papin, trang 298, nxb Fayard).

Nguy&n B&c tìm cách r&i truy&n đ&n, tuy&n truy&n ch&ng đ&i l&i l&nh c&a t&ng De Lattre kêu g&i thanh niên t& 18-20 tu&i t&ng quân. M&t hình th&c Vi&tNam hóa chi&n tranh nh& th&i th&p niên 1979. Nguy&n B&c đ&ng viên, thúc đ&c các bà m& bi&u tình ch&ng đ&i t&ng đ&ng viên tr& c r&p cine Majestic, Hà n&i.

Vi&t Minh cũng có m&t h& th&ng giao liên, thông tin và r&i truy&n đ&n h&u hi&u, do các ng& i bán hàng rong, m&t ngh& v&n r&t ph& bi&n & Hà n&i cho đ&n hi&n b&y gi&. Ngh& bán hàng rong là m&t b& m&t r&t đ&c tr&ng c&a Hà n&i cùng v&i 36 ph& ph&ng ng buôn bán t&p n&p. Vì th&, th& đ& Thăng Long vào th& k& 17, đ&i Tr&n đ& c g&i là K& ch& (le marché). Hai ph& Hàng Ngang và Hàng Đào đ& c coi là hai ph& buôn bán s&m u&t nh&t. Ngh& bán hàng rong & Hà n&i tr& thành h& th&ng thông tin và giao liên h&u hi&u c&a quân đ& i B&c Vi&t. Nh&ng hi&n nay thì h& đ&ng b& chính quy&n Hà N&i xua đ& i nh& đ& i g&, vì làm m&t tr&t t& và th&m m& c&a thành ph&.

C&nh đ&, ng& i ta còn nh&n th&y có hi&u sách do ông Nguy&n M&nh Hà làm ch&. (Ông Nguy&n M&nh Hà, m&t trí th&c công giáo h&c & Pháp, qu&c t&ch Pháp, l&y v& đ&m, ng& theo Vi&t Minh, c&u b& tr&ng kinh t& chính ph& do H& Chí Minh c&m đ&u). Hi&u sách này là trung tâm liên l&c gi&a vùng t& và kháng chi&n. Ng& i ta có th& mua b&t c& sách v&, báo chí gì t& bên Pháp g&i qua nh& l'Express, L'Observateur, L'Humanité, Paris

- Match ho&c các sách v& ít chính th&ng thu&c nhà xu&t b&n Xã H&i (Éditions sociales. Tài liệu trích trong Histoire de Hà noi c&a Philippe Papin, trang 298, nxb Fayard).

Nam? H& b& tuyên truy&n ch&ng? H& s& cái gì? H& là đ&ng ng& i cùng kh&, th& cùng đ&nh c&a xã h&i mà t&i sao ph&i s&? H& n&m r&i rác, v& v&t & ga Hàng C&, & khu Nhà Hát L&n. Ph& n&, ng& i già, tr& con, h& n&m, ng& i ch&m h&m, nét m&t s& h&i ng& ng&c. H& n&m du&i dài trên các v&a h&, g&i đ&u lên các đ& đ&c l&nh k&nh, nào n&i ni&u, bát đ&ra v&i tr&ng th& linh tinh không đ&ng giá vài ch&c b&c. Tình tr&ng Hà N&i đ&y căng th&ng... k& ra đi, ng& i & l&i... Có m&t b&u không khí kinh hoàng v&i nhi&u tin đ&n. Ng& i t& các vùng quê xa xôi t& Ninh Bình, Phát Di&m, b&ng b& nhau, l&nh k&nh đ& đ&c, tay xách nách mang hay qu&y quang th&ng t& t&p đ&ng đ& o & ga Hàng C&. Có ng& i bàn b&c đi, có ng& i & l&i. Có gia đ&nh đ&nh chia ra, con cái còn tr& ra đi vào Nam

, còn b& m& & l&i đ& gi& nhà .Ti&c c&a mà & l&i.

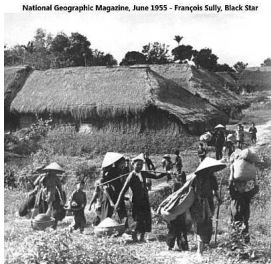
Đi ng Đ n T Do (1)

Tác Giả: Nguy n Văn L c

Thứ Ba, 21 Tháng 10 Năm 2008 15:01

C đ i gom góp có đ c m y căn nhà, ai n đành đ n b đi. Nh ng ch ng bao lâu sau, nh ng gia đình này s th t v ng, vì nhà c a c a h b tích thu và ch có quy n trú ng trong m t phòng cho m i h gia đình.

R i làng, b xóm

Ngu n: truyen-thong.org nh National Geographic June 1955/Francois Sully, Black Star

Cu i cùng ch nh ng ng i dân quê t ng r ng c đ i không r i kh i lũy tre làng thì i th nh th i nh nhàng ra đi.

Gia đình tôi theo quân đ i nên lúc đ u đóng làng Ng c Hà, g n v n bách th o. M t làng chuyên tr ng hoa đ phân ph i cho Hà N i. Không bi t Khái H ng khi vi t gánh Hàng hoa, ph i chẳng ông đã nh c đ n m t thi u n thùy m , xinh đ p x a c a làng Ngoc Hà vào trong truy n chng?

Sau khi nghe Đi n Biên Ph m t, nh ng trí th c thành th , công ch c, ti u t s n cũng nh n nháo c lên. H bàn tán, h i h p, k r c r ch bán nhà, k chu n b vào Nam. Đi hay là câu h i đ c đ t ra trong b n h . Ph n đông h tình nguy n rút theo ng i Pháp. Nh ng trong lúc này thì h y ch và xem theo cái s khôn ngoan bình th ng c a nh ng k có chút ch nghĩa. Hà N i s ng trong c n s t đi hay . Nhi u gia đình có con cái đi theo b đ i, nay th t không đ

Đường Đón T Do (1)

Tác Giả: Nguyễn Văn Lạc

Thứ Ba, 21 Tháng 10 Năm 2008 15:01

---

cho họ đi b đi. Họ sống trong thái độ lo âu, kh c kho i và trông ch .

Đó cũng là tr ng họ p ông Trần Văn Lai, th tr ng thành phố Hà n i có con trai đi b đi th i kháng chi n. Ông quy t đ nh c a đóng then gài, không ti p ai, kh c kho i ch tin t c đ a con trai tr v , không bi t s ng hay ch t.

Có nh ng ng i có c s làm ăn nh ti m tr ng rằng Minh Sinh, b H . Xe đòn đám ma Đ c B o, hiệu thu c Cam , Hàng B c và nhi u ti u th ng khác đã ch n i.

Có nhi u s t m tình ru t th t gi a cha m con cái, tranh cãi đau lòng. Gi a hai phía. Gi a k chi n th ng và k chi n b i. Gi a đi và . Gi a th dân và k “quê mùa” m i t i, gi a c u công ch c th i Pháp thu c ch u i i và cán b ngoài khu tr v .

Và càng đ n cái h n cu i cùng theo hi p đ nh Geneva thì b u không khí ho ng lo n càng gia tăng.

(Còn ti p)

© DCVOnline